

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

6 Vtrum formæ præcedentes, corrumpantur per aduentum Animæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

ARTICVLVS IIII.

Vtrum angelus sit in loco per operationem tantum.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, quod angelus non sit in loco secundum operationem tantum. Prius est enim esse quam operari. ergo prius est esse in loco, quam operari in loco: sed posterius non est causa prioris, ergo operari in loco non est causa quare angelus sit in loco.

¶ Prat. Duo angeli possunt operari in uno loco. si ergo angelus esset in loco solum per operationem, sequeretur quod plures angeli essent simul in uno loco, quod reputatur impossibile.

SED CONTRA. Nobilitas non dependet ab ignobiliori: sed essentia angeli est nobilior quam locus corporeus. ergo non dependet a loco corporeo.

RESPON. Dicendum, quod qualiter angelus sit in loco corporeo, considerari potest ex modo quo corpus est in loco. Est enim corpus in loco per contactum loci: contactus autem corporis est per quantitatem dimensionum, quae in angelo non inuenitur cum sit incorporeus, sed loco eius est in eo quantitas virtualis. sicut ergo corpus est in loco per contactum dimensionum, ita angelus est in loco per contactum virtutis. Si quis autem velit virtutis contactum operationem uocare, propter hoc quod operari est proprius effectus virtutis, dicat quod angelus est in loco per operationem, ita tamen quod per operationem non intelligat sola motum, sed quaecumque unio qua sua uirtute se corpori unit, praesens, uel continendo, uel quocumque alio modo.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod nihil prohibet aliquid esse prius simpliciter, quod non est prius quantum ad hoc, sicut corpus subiectum est simpliciter prius superficie: sed non quantum ad hoc quod est colorari, & similiter prius simpliciter est corpus quam tactus, tamen ipsum est in loco per tactum dimensionum, & similiter angelus per contactum virtutis.

AD SECVNDVM Dicendum, quod si aliquid mouetur perfecte ab uno motore, non conuenit quod ab alio simul immediate moueatur: unde ratio magis ualet ad oppositum eius, quam ad propositum.

ARTICVLVS V.

Vtrum angelus possit moueri de extremo ad extremum non transiendo per medium.

AD SECVNDVM sic proceditur. Videtur, quod angelus non possit moueri de extremo ad extremum quin pertranscat medium. Omne enim quod mouetur, prius est in mutari quam in mutatum esse, ut probatur in 6. phys. sed si angelus mouetur de extremo in extremum, puta, de a, in b, cum est in b, est in mutatum esse, ergo prius erat in mutari: sed non quia erat in a, quia tunc nondum mouebatur, ergo quando erit in c, quod est medium inter a, & b, & sic oportet quod pertranscat medium.

¶ Prat. Si angelus mouet de a, in b, sine hoc quod pertranscat medium, oportebit quod corrumpatur in a, & terminetur in b: sed hoc est impossibile, quia sic non esset idem angelus. ergo oportet quod pertranscat medium.

SED CONTRA. Omne quod pertransit medium, oportet quod prius pertranscat aequale sibi, aut minus quam maius, ut dicitur in 6. Physic. & ad sensum apparet: sed non potest esse minus spatium quam angelus qui est diuisibilis, ergo oportet quod pertranscat aequale, quod est

A locus diuisibilis, & punctalis: infinita autem puncta sunt inter quoslibet duos terminos motus. si ergo necesse esset, quod angelus in suo motu pertransiret medium, oportet quod pertransiret infinita, quod est impossibile.

RESPON. Dicendum, quod angelus, si uult, potest moueri de uno extremo ad aliud absque hoc quod pertranscat medium, & si uult, potest pertransire omnia media. Cuius ratio est, quia corpus est in loco, sicut contentum ab eo: & ideo oportet quod in mouendo sequatur loci conditionem, ut scilicet pertranscat media priusquam ad extrema loci perueniat: sed cum angelus sit in loco per contactum uirtutis, non subditur loco ut contentus ab eo, sed magis continet locum sua uirtute super eminentem in loco: unde non habet necesse, ut sequatur in suo motu conditiones loci: sed uoluntati suae subest quod applicet se per contactum uirtutis huic loco, & illi, & si uult absque medio: sicut etiam intellectus potest applicari intellegendi uno extremo, puta, albo, & postea nigro indifferenter uel cogitando, uel non cogitando de medijs coloribus, quamuis corpus subiectum coloris non possit moueri de albo in nigrum, nisi per medium.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod uerbum Philosophi & eius probatio locum habet in motu continuo: sed motus angeli non dicitur oportet, quod sit continuus, sed ipsa successio applicationum praedictarum motus eius dicitur, sicut & successio cogitationum, uel affectionum dicitur motus spiritualis creaturae, secundum Augustinum super Genesim ad litteram.

AD SECVNDVM dicendum, quod hoc non accidit per corruptionem angeli, aut nouam creationem, sed quia eius uirtus supereminet loco.

AD ILLUD uero quod in contrarium obicitur, dicendum quod angelus non est in loco per compositionem, sed per applicationem suae uirtutis ad locum, quae quidem potest esse indifferenter & ad locum diuisibilem & indiuisibilem: unde potest continue moueri, sicut aliquid in loco diuisibili existens continue intercipiendo spatium: secundum uero quod in loco indiuisibili est, non potest eius motus esse continuus, nec pertransire omnia media.

QUESTIO IIII.

DEINDE quaerebatur de homine.

¶ Et primo, Quantum ad bonum naturae.

¶ Secundo, Quantum ad bonum gratiae.

¶ Tertio, Quantum ad bonum gloriae.

¶ Circa primum quaerebantur tria.

¶ Primo, De unione animae ad corpus, utrum, scilicet, aia adueniente corpori corrumpantur omnes formae quae prius inerant & substantiales, & accidentales.

¶ Secundo, De potestate liberi arbitrii, utrum, scilicet, homo absque gratia possit se ad gratiam praeparare.

¶ Tertio, De dilectione naturali, utrum scilicet, homo in statu innocentiae dilexerit Deum plus quam omnia, & supra seipsum.

ARTICVLVS VI.

Vtrum formae praecedentes corrumpantur per aduentum anime.

AD PRIMVM sic procedebatur. Videtur quod per aduentum anime non excludantur omnes formae quae prius inerant. Dicitur enim Genesim 1. Formauit Deus hominem de limo terre, & inspirauit in faciem eius. Quodlibet. S. Tho. A 2 q. 117.

p. q. 117. ar. 1. & 2. & 3.

p. q. 117. ar. 1. & 2.

D. 117.

117. con. 2.

117. con. 3.

p. q. 117. ar. 1. & 2. & 3. ad 1. q. 117. ar. 2.

spiraculum vitæ: frustra autem formasset corpus, si inspirando animam forma quam formando indiderat, excluderetur: nõ ergo adueniente anima tolluntur omnes formæ præcedentes.

¶ Præter. Necessè est q̄ anima sit in corpore formato & disposito multis dispositionibus. si ergo adueniens anima omnes præcedentes formas & dispositiones amouet, sequitur q̄ in instanti anima totũ corpus former, quod videtur esse solius Dei.

¶ Præter. Anima non est nisi in corpore misto: sed mistio elementorum non fit solum secundum materiam, sed etiam secundum formam, alioquin esset corruptio. ergo anima non excludit omnes formas in materia inuentas.

¶ Præter. Anima est perfectio: perfectionis autem non est corrumpere, sed perficere. non ergo adueniens corpori corrumpit formas præexistentes.

SED CONTRA. Omnis forma adueniens existenti in actu, est forma accidentalis. Forma. n. substantialis facit esse actu simpliciter: sed si anima adueniens non destrueret præexistentes formas, sed ei superadderetur, sequeretur quod adueniret existenti in actu, quia quælibet forma eum fit actus, facit esse in actu. ergo anima adueniens excludit formas præexistentes.

RESPON. Dicendum, q̄ impossibile est in vno, & eodem esse plures formas substantiales, & hoc ideo, quia ab eodem habet res esse & unitatem. Manifestum est aut̄ q̄ res hēt esse per formã. Vnde & per formam res hēt unitatem, & pp hoc vbiq̄ est multitudo formarum, non est vnũ simpliciter, sicut homo albus non est vnũ simpliciter, nec animal bipes esset vnũ simpliciter, si ab alio esset animal, & ab alio bipes, vt Philosoph. dicit. Sed sciendũ est, q̄ formæ subales se habent adinuicem sicut numeri, vt dicitur in 8. Met. vel et̄ sicut figuræ, vt de partibus anima. dicit Philosoph. in 2. de anima. Semper. n. maior numerus est, vel figura virtute continet in se minorem, sicut quaternarius quaternarium, & pentagonus tetragonum. & similiter perfectior forma virtute continet in se imperfectiorem, vt maxime in animalibus patet. Anima. n. intellectiua habet uirtutem ut conferat corpori humano quicquid confert sensitiua in brutis, & similiter sensitiua facit in animalibus quicquid nutritiua in plantis, & adhuc amplius. frustra ergo esset in homine alia anima sensitiua præter intellectiua, ex quo anima intellectiua uirtute continet sensitiua: & adhuc amplius, sic frustra adderetur quaternarius posito quaternario. Et eadẽ ratio est de omnibus formis substantialibus vsq̄ ad materiam primam, ita q̄ non est in homine diuersas formas substantiales inuenire, sed solum fm̄ rationem: sicut cõsideramus eum vt uiuentem per animam nutritiua, & ut sentientem per animam sensitiua, & sic de alijs. Manifestum est autem quod sp̄ adueniente forma perfecta tollitur forma imperfecta, sicut etiam adueniente figura p̄tagoni, tollitur quadrati: unde dico quod adueniente anima humana tollitur forma subalis q̄ prius inerat, alioquin ḡratio esset sine corruptioe alterius, quod est impossibile. Formæ vero accedentes quæ prius inerant disponentes ad animã, corrumpuntur quidem non per se, sed per accedens ad corruptionem subiecti, unde manent eadẽ specie, sed non eadem numero: sicut etiam contingit circa dispositiones formarum elementarium, quæ primus materia aduenire apparent.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod scđum Basilium, spiraculum vitæ dicitur ibi gratia sancti spi-

ritus, & sic obiectio cessat. Si autem, ut Aug. dicit, spiraculum vitæ sit ipsa anima, non oportebit dicere, q̄ alia forma formatum sit corpus hominis de limo terræ, quàm ipso spiraculo vitæ diuinitus inspirato. Non enim illa formatio tempore præcessit inspirationem nisi forte uelimus dicere illa formationem referri ad dispositiones accidentales, puta, figuram, & alia huiusmodi, quæ quodã rationis ordine præintelliguntur in corpore ante animam intellectiua, sicut materiales dispositiones, quibus tamen præintelligitur ipsa anima intellectiua non in quantum est intellectiua, sed in quantum continet in se uirtutem aliquam de imperfectioribus formis.

AD SECUNDVM Dicendum, q̄ anima cum aduenit corpori, non facit esse corpus efficiens, sed formaliter tñ. Efficiens autem facit corpus esse illud quod dat corpori formam vt perficiens: ut disponens autem illud quod præoperatur ad formam, paulatim autem, & ordine quodam in ducendo materiam ad propinquiores formas aut dispositionem. Quanto enim propinquior fuerit forma aut dispositio, tanto minor est resistẽtia ad introductionem formæ & dispositionis completæ. Facilius enim fit ignis ex acre, quã ex aqua, quibus utraque forma inmediate adit materiam.

AD TERTIVM Dicendum, q̄ Auct. p̄m̄ formas elementorum actu remanere in misto, non potest esse, quia formæ elementorum non possunt esse in una parte materiæ simul, & sic oportet q̄ sint in diuersis materiæ partibus, quæ distinguuntur secundum diuinitatẽ quantitatis diuisionẽ, & sic oportebit quod vel plura corpora sint simul, vel quod non sit mistio uera totius ad totum, sed mistio ad sensum secundum minima iuxta se posita. Auerrois autem in 3. lib. de celo. dicit quod formas elementorum sunt medię inter formas accidentales & substantiales, & q̄ recipiunt magis & minus, & sic formis elementorum remissis, & quodam modo ad medium redactis, quodammodo fit mistio. Sed hoc est minus possibile quam primum, nam forma substantialis est terminus quidam esse specifi, unde in indiuisibili est ratio formæ: licet ratio numeri & figure nec est possibile, ut in medio tur, vel remittat, sed omnis additio, vel subtractio facit aliam speciem.

Et ideo aliter dicendum secundum philosophum de generatione, q̄ formæ miscibilium non manent in misto actu, sed uirtute, prout. s. uirtus formæ substantialis manet in qualitate elementari, licet remissa, & quasi ad medium redacta qualitas elementaris agit in uirtute formæ substantialis, alioquin actu, quæ est per calorem ignis, nõ terminaretur ad formam substantialem.

AD QUARTVM Dicendum, q̄ anima cũ sit forma, est quidem perfectio quædam particularis, nõ autem uniuersalis: & ideo ea adueniente sic aliquid perficitur, ut tamen aliquid corrumpatur.

ARTICVLVS VII.

Vtrum homo absque gratia per solam naturalem arbitrii libertatem possit se ad gratiam preparare.

AD SECUNDVM sic procedebatur. Videtur q̄ nõ absque ḡa p̄ solam naturalem arbitrii libertatem possit se ad gratiam preparare, quia ut dicit Prou. 16. Hominis est preparare animum: hoc autem dicitur esse alicuius, quod est in eius potestate constitutum.

D. 450.
Tex. cõ. 10.
Tex. cõ. 31.